

М.Әуезов атындағы ОҚУ жанындағы «Қоршаған ортаны қорғау және тіршілік қауіпсіздігі»  
диссертациялық Кеңестің 25 наурыз 2022 жылғы отырысының  
№ 4 хаттамасынан  
КӨШІРМЕ

**Күн тәртібінде:**

6D073100 – «Қоршаған ортаны қорғау және тіршілік қауіпсіздігі» мамандығы бойынша философия докторы PhD дәрежесін алу үшін ұсынылған «Кен орындағы атмосфераның газдар құрамы бойынша көмір шахталарында эндогенді өрт қауіпін бағалау» тақырыбындағы диссертацияны қорғауға ұсыну.

**Тыңдалды: Қорғанбаев Б.Н. – т.ғ.д., диссертациялық кеңестің төрағасы.**

Ол диссертациялық Кеңес мүшелеріне ізденуші Н.М. Сулейменовтен 25 наурыз 2022 жылы диссертацияны қарауға қабылдау туралы өтініш түскені туралы баяндады. Диссертацияны қарау нәтижелерінде ұсынылған құжаттар М.Әуезов атындағы ОҚУ жанындағы диссертациялық кеңес туралы Ережеге сәйкес келетіндігін және ҚР БҒМ Білім және ғылым саласындағы сапаны қамтамасыз ету Комитетінің талаптарына сәйкес келетіндігін көрсетті.

**Сатаев М.И. – т.ғ.д., диссертациялық кеңестің төрағасының орынбасары**

Н.М. Сулейменовтың диссертациялық жұмысында шахталық атмосфераның құрамындағы өрт индикаторлық газдар құрамының сандық өлшемдік қатынастары негізінде көмірдің өздігінен қызуы ошағындағы температурасы анықталды.

Эндогенді өрт қауіптілігінің уақтылы алдын алу үшін шахталық (кеніштік) атмосфераның құрамын талдау негізінде көмірдің өздігінен қызуы сатыларын бағалаудың әдістемелік ережелері мен критерийлерін әзірленді. көмірдің оттегімен тотығу процесінің химиялық және термодинамикалық сипатына сүйене отырып, төмен температуралы тотығу, қарқынды өзін-өзі қыздыру және өздігінен жану кезеңдерінде ең тұрақты газ тәрізді өнімдері анықталды. Көмірдің өздігінен жануын зерттеудің белгілі теориялық және эксперименттік әдістері негізінде эндогендік өрттердің пайда болу және даму сатыларын анықтау рәсімдерінде қолданылуы мүмкін газ тәрізді тотығу өнімдерінің сандық арақатынасына талдау жасалды, шахталарда көмірдің өздігінен тұтануының белгілі жағдайларында зерттеулердің алынған нәтижелерін апробацияланды, эндогенді өрттердің пайда болу және даму сатыларын анықтау бойынша шахталарды (кеніштерді) өртке қарсы қорғау қызметтері үшін практикалық ұсыныстар әзірленді.

Тексеру негізінде мазмұны бойынша жұмыс 6D073100 – «Қоршаған ортаны қорғау және тіршілік қауіпсіздігі» мамандығына сәйкес келеді деген қорытынды жасалды. Қорытынды негізінде рецензенттер ұсынылды.

Рецензент ретінде ұсынылады:

Дәрібаев Ж.Е. – т.ғ.д. (25.00.36);

Тилегенов И.С. - т.ғ.д. (25.00.26).

**т.ғ.д., профессор Дарихбаев Ж.Е.,** қоршаған ортаны қорғау саласында, оның ішінде өндіріс қалдықтарын тазалау, алдын алу бағытында белсенді жұмыс істеп жүрген маман болып табылады. Соңғы жылдардағы жарияланымдардың ішінен мыналарды бөлуге болады:

1. Дәрібаев Ж.Е., Құтжанова А.Н., Исаев Ғ.И., Ералы А. Шлак қалдықтарында шахта суын тазалау технологиясы / Ж.Маханбетова оқулары -2 «Білім беру жүйесіндегі инновациялық үдерістер» атты Республикалық ғылыми-теориялық конференция материалдары, Түркістан, 2014. 27-ақпан. 9-12 б.

2. Daribayev Zh.Y., Turmetova G. Zh., Kutzhanova A.N., Issaev G.I. Economic efficiency of phosphogypsum waste treatment / International and scientific practical conference. WORLD

SCIENCE. Proceedings of the conference. INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN SCIENCE. Dubai. (February 21-22, 2015). P. 18-24.

3. Daribayev Zh.Ye., Suleimenova M.Sh., Daribayeva N.G. Бурханов Б.Ж., Тайбаева А.У. Features of Chemical Kinetics of Concrete Fillers Production from Industrial Waste, Research Journal of Pharmaceutical and Chemical Sciences. RJPBCS. Page No. 1328. 8(1) January-February 2017. ISSN:0975- 8585.

4. Zhumanaly Ye. Daribayev, Askan N. Kutzhanova, Dina D. Asylbekova, Zhanerke R. Ordabek, Tolegen M. Satarkul2, Aigul M. Turebekova. «APPLICATION IN BUILDING OF INORGANIC AND ORGANIC KNOTTING SUBSTANCES» V International Conference «Industrial Technologies and Engineering» ICITE – 2018, Volume I. P. 90-95.

5. M. Sh. Suleimenova, T. Kulazhanov, S. O. Akhmetova, Zh.E. Daribayev, Zh. Y. Moldagazyeva. Rahimov A., Burhanov B., Kubenov A. FOOD SECURITY AND ECOLOGICAL SAFETY OF MEGALOPOLIS: A CASE STUDY ANALYSIS. JOURNAL OF SECURITY AND SUSTAINABILITY ISSUES ISSN 2029-7017 print/ISSN 2029-7025 online 2018 March Volume 7 Number 3 [https://doi.org/10.9770/jssi.2018.7.3\(10\)](https://doi.org/10.9770/jssi.2018.7.3(10)).

6. Daribayev Zhumanali Erkinbekuli, Suleimenova Mariya Shayakhmetovna, Kutzhanova Askan Nurtaikyzy Assessment of environmental pollution by emissions from mining and heat power industries (on example of Kentau MMC and CHPP-5) 3-RD 224 INTERNATIONAL CAPARICA CONFERENCE ON POLLUTANT TOXIC IONS & MOLECULES. 4th - 7th November 2019 Caparica, Portugal.

**т.ғ.д., профессор Тилегенов И.С.**, өрт сөндіру, тау-кен ісі саласында белсенді жұмыс істейтін маман болып табылады. Соңғы жылдардағы жарияланымдардың ішінен мыналарды бөлуге болады:

1. Разработка ресурсосберегающей технологии по повышению производительности скважин методом гидроразрыва пласта на примере участка» Амангельди Газ " Вестник Международной академии наук экологии и безопасности жизнедеятельности, Санкт-Петербург. Том 23 №2. 2018. Стр 141-142;

2. Тилегенов И.С., Тилегенов А.И., Тилегенов Н. И. Жер асты қазбаларын жару кезінде кеніш атмосферасына ластайтын заттардың шығарылуын болдырмау тәсілі. МАНЭБ-тің 25 жылдығына арналған "Белые ночи 2018" халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы. Санкт-Петербург. 30 мамыр - 01 маусым 2018ж;

3. Тилегенов И.С., Тилегенов А.И., Тилегенов Н. И. жерасты ұзақ мерзімді энергия үнемдейтін биоэнергетикалық кешенді дамыту. МАНЭБ-тің 25 жылдығына арналған "Белые ночи 2018" халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы. Санкт-Петербург. 30 мамыр - 01 маусым 2018ж;

4. Тилегенов И.С. Способ и средства предупреждения выброса загрязняющих веществ в рудничную атмосферу при прохождении подземных выработок взрывным вестником Международной академии наук экологии и безопасности жизнедеятельности, Санкт-Петербург. Том 23 №2. 2018. Стр 27-31;

5. Тилегенов И.С. Тау-кен жұмыстары фронтының карьердің шекті контурына жылжуы және төменгі горизонттарды ашу кезіндегі беткейлердің жай-күйін болжау және бағалау. 2019-2 ТарМУ-дың "табиғатты пайдалану және антропосфера мәселелері" Халықаралық ғылыми журналы;

6. Тилегенов И.С. Карьер ернеулері еңісінің тұрақтылығын қамтамасыз ететін іс-шаралар кешенін талдау және бағалау. 2019-2 ТарМУ-дың "табиғатты пайдалану және антропосфера мәселелері" Халықаралық ғылыми журналы.

**6D073100 – «Қоршаған органы қорғау және тіршілік қауіпсіздігі»** мамандығы бойынша диссертациялық кеңестің уақытша кеңес мүшелері бекітілді.

1. Сапарғалиева Баян Оралхановна - PhD докторы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Жаратылыстану және география институтының доценті;

2. Баизбаев Махмед Бейсенбекович - 25.00.22 – «Геотехнология» мамандығы бойынша техника ғылымдарының кандидаты, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті, «Жерге орналастыру және геодезия» кафедрасының меңгерушісі;

3. Жолмагамбетов Сырлыбек Рыспекович - 05.26.03 – «Өрт және өндірістік қауіпсіздік» мамандығы бойынша техника ғылымдарының кандидаты, Қазақстан көп бейінді қайта құру және дамыту институты, «Жоба алды жұмыстары және жаңа технологиялар» бөлімінің бастығы.

**Қаулы етті:**

- Н.М. Сулейменовтың диссертациялық жұмысын қорғауға қабылдау және қорғау күнін 29.04.2022 ж. белгілеу;
- рецензенттер болып т.ғ.д., профессор Ж.Е. Дәрібаев және қауымдастырылған профессор., т.ғ.д., Тилегенов И.С. бекітілсін.
- диссертацияны авторға және дереккөзге сілтемесіз алынған материалды пайдалануға тексеруге ҰМҒТСО жіберу.

«Қоршаған ортаны қорғау және тіршілік қауіпсіздігі» Диссертациялық кеңесінің төрағасы, т.ғ.д., профессор

Б.Н.Қорғанбаев

Диссертациялық кеңестің ғалым хатшысы,  
PhD докторы

Ш.К. Шапалов

Б.Н. Қорғанбаев пен Ш.К. Шапаловтың қолтаңбаларын куәландырамын:

М. Әуезов атындағы ОҚУ  
ғалым хатшысы, ф-м.ғ.к., доцент



С.Қ. Досыбеков